

LOHKOKETJUT LUOVILLA ALOILLA

Pohjoismaiden suurin tekstiili- ja pintasuunnitteluun keskittyvä agentuuri Patternsfrom Agency selvitti vuonna 2023 mikä on virtuaalisen kuluttamisen ja lohkoketjuteknologioiden nykytila sekä niiden tarjoamat mahdollisuudet tulevaisuudessa erityisesti luovilla aloilla. Syntyi kahdeksanosainen Youtubesta löytyvä webinaarisarja sekä tämä pamfletti, joka johdattaa lukijansa lyhyesti ja ytimekkäästi teemaan.

Jokainen webinaarisarjan vieras painotti virtuaalisen kuluttamisen ja lohkoketjuteknologioiden olevan vielä kehitysasteella, ja että ymmärrystä tähän teemaan pitää lisätä parhaimpien käytänteiden löytämiseksi. Vieläkään ei ole liian myöhäistä lähteä kokeilemaan ja tekemään omia havaintoja luovan yrittäjän omassa kontekstissa.

Niinpä lähdimme kokeilemaan! Syksyllä 2024 päivänvalon näki Patternsfrom Agencyn ensimmäinen lohkoketjussa julkaistu kuosimallisto.

Kiitos AEL-säätiö hanketuesta ja AVEK pilotointimahdollisuudesta!

Patternsfrom Agencyn laadukkaat tekstiili- ja pintasuunnittelupalvelut ovat kasvattaneet yrityksen nopeasti Pohjoismaiden suurimmaksi tekstiili- ja pintasuunnittelupalveluita tarjoavaksi agentuuriksi. Edustamme suomalaisia tekstiili- ja pintasuunnittelun ammattilaisia niin kotimaan- kuin kansainvälisillä markkinoilla, pääasiassa Aasiassa. Kuosisuunnittelussa tärkeitä arvojamme ovat pohjoismainen selkeys, kuosien ajattomuus sekä värien harmonia.

PATTERNSFROM FINLAND
agency

LOHKOKETJUTEKNOLOGIAT
JA DIGITAALISET
TOIMINTAYMPÄRISTÖT

MUUTAMA PERUSKÄSITE

WEB3

Web3 tarkoittaa hajautettua internetiä, jossa jokaisella kuluttajalla on lukemisen ja luomisen lisäksi mahdollista myös omistaa sisältöä. Sisältödata on yksittäisten teknologiayritysten servereiden sijaan hajautettuna ympäri maailmaa, joten Web3:ssa pystytään tuomaan sisällön hallintavalta takaisin sen alkuperäiselle omistajalle.

NFT

Lohkoketjuteknologioiden kulmakivi **NFT**, non-fungible token, ei tänä päivänä tarkoita enää pelkkää virtuaalista keräiltävää taidetta, sillä lohkoketjuteknologioilla on jo nyt ratkaistu valtava määrä yritysten erilaisia arkisia ongelmia vaateteollisuuden digitaalisista tuotepasseista konserttilippujen myyntiin ja toimitusketjujen hallintaan. Lohkoketjut taipuvat todella moneen ja vain mielikuvitus on rajana tämän teknologian hyödyntämiselle. Useissa pilottihankkeissa lohkoketjuteknologioita käytetään nimenomaan yksilöllisten digitaalisten tuotteiden tarjoamiseen.

METAVERSUMI

Kolmiulotteista pelimaailmaa muistuttavissa Metaversumeissa vietetään aikaa usein virtuaalihahmoina, avatareina. **Metaversumit** tarjoavat erityisesti viihdettä, vaikkakin niitä voidaan hyödyntää myös esim. koulutustarkoituksiin. Liikkuminen on vielä hieman kankeaa ja kömpelöä Metaversumeissa, mutta ne ja niiden toiminnallisuudet kehittyvät huimaa tahtia. Avatarien vuoksi erityisesti digitaaliselle muodille, jossa eivät päde perinteiset fysiikan lait, on kysyntää.

MITEN LIIKKEELLE?

MITEN LIIKKEELLE?

Digitalisaation harppaukset koskettavat vahvasti kaikenlaisia luovia sisältöjä, ja ne ovat keskiössä käynnissäolevassa muutoksessa. Taiteen sisällön muutoksesta ja Web3:n kehityksestä on tehty laajasti tieteellistä tutkimusta, mutta luovan alan ansaintamalleja tai niiden muutosta ei ole juurikaan tutkittu edes kansainvälisellä tasolla. Markkinointihenkisiä artikkeleita aiheen tiimoilta kyllä löytyy, mutta niiden relevanssi onkin sitten arveluttava.

Entistä useammat yritykset ovat lähteneet mukaan kokeilemaan voisivatko ne hyödyntää tavalla tai toisella lohkoketjuteknologiaa esim. sopimusmalleissa, löytyisikö heille asiakaskuntaa virtuaalimaailmoista, tai miten asiakaspalvelu tai brändinrakennus hoidetaan virtuaalisesti. Tärkeä osa virtuaalisessa kuluttamisessa ovat brändin ympärille kehittyvät yhteisöt. Metaversumeissa liikkuu brändeille todella lojaalia ja omistautunutta porukkaa.

Samanaikaisesti yhä useammin, ja yhä useammat kuluttajat pohtivat mitä NFT tarjoaa juuri hänelle, mitä hyötyä NFT:stä kuluttajalle on. NFT:hin liittyvä spekulatiivinen arvonnousu ja sen mahdollistavat pikavoitot tekijälleen ovat jäämässä historiaan.

Web3-kokeiluissakin pitää pitää asiakas keskiössä: kuka oikein on tavoiteltu asiakas ja mitä asiakkaan ongelmaa kokeilulla lähdetään ratkaisemaan tai millaista elämystä lähdetään tarjoamaan? Miten erottautua kiinnostavana? Kriittinenkin pitää olla: tarjoaako Web3 ylipäättään oikean ratkaisun kyseiseen haasteeseen? Virtuaalimaailmassa asiakaskunta voi poiketa reaali maailmasta, ja brändille saattaa löytyä aivan uudenlaisia faneja. Digitaaliset tuotteet voivat myös maksaa enemmän kuin vastaavat fyysiset tuotteet.

On syytä pohtia NFT:n luonnetta: onko NFT puhtaasti uniikki keräilykappale? Saako sillä etuja fyysisessä maailmassa? Saako NFT:tä käyttää kaupalliseen toimintaan? Vaikka Metaversumit ja NFT-kaupapaikat ovatkin globaaleja, on jokaisessa maassa niille kuitenkin omat säädöksensä ja määräyksensä, joista on oltava hereillä.

NFT:N LUOMINEN

NFT:N LUOMINEN

NFT:n luominen, minttaus, on erittäin yksinkertaista. Tarvitset profiilin myyntialustalle, mintattavan sisällön digitaalisessa muodossa sekä kryptolompakon, jonne asiakas maksaa ostamansa NFT:n. Muutamalla klikkauksella NFT on koko maailman saavutettavissa.

Kun NFT luodaan, luodaan se ikuisiksi ajoiksi. Siksi onkin tärkeää luoda ajatus sille, mikä on sellaista, jonka haluat säilyvän ikuisesti? NFT:t tarjoavat lisätuloa monelle, mutta vain harvoille kokopäivätyön. Digitaalisten taideteosten osalta kilpailu on kovaa ja koventunut entisestään alati kehittyvien tekoälysovellusten vuoksi, sillä periaatteessa kuka vaan pystyy käskyttämään tekoälyä luomaan upeita digitaalisia teoksia.

Myynti ei tapahdu itsestään, vaan sen pitää olla aktiivista ja asiakasryhmää puhuttelevaa. Brändäys on aivan yhtä tärkeää virtuaalisissa kuin fyysisissä ympäristöissä, ellei jopa tärkeämpi: miten erotut kilpailijoistasi, miten jäät asiakkaidesi mieleen, miksi asiakkaat valitsivat juuri sinun teokset?

Et välttämättä tavoita fyysisten ja virtuaalisten tuotteiden/palvelujen ostajia samoista kanavista. Myös kieli, jota käytetään NFT:iden myymisessä on omanlaistaan, joten ota selville olennaiset termit

ennen ensimmäistä NFT-lanseeraustasi, esim. tutustumalla vastaaviin lanseerauksiin.

Lanseeraatko malliston vai dropin?

NFT:iden myyntialustoilla saattaa liikkua hyvin erilaisia asiakkaita, jotka perinteisesti ostaisivat tuotettasi/palveluasi. Motiivit NFT:den ostoon voivat olla erittäin moninaisia, joten selvitä tarkkaan ensin itsellesi, mitä sallit NFT:lläsi tehtävän ja mitä et.

Luo Smart Contract -sopimuksen avulla sellaiset ehdot kaupalle, joihin olet itse tyytyväinen. Sopimuksella määritellään mm. rojaltiltaso, mikä tilitetään NFT:n liikkeellelaskijalle, kun NFT vaihtaa omistajaa. Panosta sopimuksen yksityiskohtiin: sallitaanko esim. NFT:n kaupallinen hyödyntäminen kolmansille osapuolille.

Pääsääntönä on se, että jos jostain oikeudesta ei ole sovittu sopimuksessa, ei kyseistä sopimusta lähtökohtaisesti ole olemassa, eikä sitä voi myöskään siirtää eteenpäin. On hyvä tietää mitä olet tekevässä, ja kysyä kokeneemmilta, jos et jotain asiaa ymmärrä. Apua ja tukea on kyllä saatavilla. Reaalielämästä tutun termistön käyttö on enemmän kuin suotavaa.

FYYSISEN JA DIGITAALISEN RAJAMAASTOSSA

FYYSISEN JA DIGITAALISEN RAJAMAASTOSSA

Vain mielikuviutus on rajana, kun mietitään käyttötarkoituksia Metaversumeille ja NFT:lle. Vuonna 2026 tutkimustoimisto Gartnerin mukaan 25% maailman väestöstä viettää tunnin päivässä Metaversumeissa, ei vain viihtyen, vaan myös töiden tai kouluttautumisen vuoksi. Digitaaliset kaksoset helpottavat esim. tuotantoja, joissa välimatkat tapahtumapaikalle ovat tuottajille pitkät. NFT voi toimia mm. aitoustodistuksena, kanta-asiakaskorttina, digitaalisena tuotepassinä, pääsylippuna VIP-tilaisuuksiin, toimitusketjujen autentisoijana.

Sekä Metaversumeissa että NFT:llä pystyy yhdistämään fyysisen ja digitaalisen tuotteen tai palvelun, sekä vahvistamaan brändikokemusta. Brändityö on pitkäjänteistä, ja se vaatii monenlaisia tekoja. Yllättävät teot ovat ainoita, joilla brändit pystyvät tekemään irtiotoja, ja vielä tällä hetkellä Web3 tarjoaa kokeiluille erinomaisen leikkikentän. Huomioitavaa on, että tavaramerkit saattavat vaatia lisäsuojauksen digitaalisiin palveluihin tai tavaroihin.

NFT:t ovat yhä valtaosin kuluttajille suunnattuja, vaikkakin B2B puolelta on myös esimerkkejä: Pohjoismaiden suurin kuosiagenttuuri Patternsfrom Agency lanseerasi syksyllä 2024 ensimmäisen lohkoketjutetun kuosimallistonsa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että NFT:n ostaja saa oikeuden käyttää lohkoketjussa olevaa kuosia globaalisti määriteltyjen fyysisten tai digitaalisten tuotteiden valmistuksessa. Alkuperäisen hinnan määritteli NFT:n liikkeellelaskija, arvonnousun NFT-kuosin ostajat.

Patternsfrom Agencyn luoma ensimmäinen NFT-mallisto löytyy OpenSea-myyntialustalta

<https://opensea.io/patternsfromagency>

METAVERSUMIEN EPÄKOHTIA JA KESTÄVYYSASIOITA

METAVERSUMIEN EPÄKOHTIA JA KESTÄVYYSSASIOITA

Jokainen, joka on yrittänyt liikkua Metaversumissa vähänkään vanhemmalla koneella lienee törmännyt kömpelöön navigointiin, jäätyneeseen näyttöön ja koneenbuuttaustarpeeseen. Metaversumeiden osalta käyttäjäkokemuksessa on muutenkin vielä parannettavaa, sillä jokaisella Metaversumilla on omat systeeminsä, eikä esim. sama avatar toimi kaikissa Metaversumeissa (tämä mahdollistaa tietysti luovalle tekijälle saman digitaalisen tuotteen, esim. vaatekappaleen myynnin usealle eri alustalle erillisinä NFT:inä!).

NFT:iden yhteydessä puhutaan paljon ekologisen kestävyuden haasteista. NFT:n minttauksessa on määriteltävä lohkoketju, johon NFT kytkeytyy. Yhtenä ympäristöystävällisimpänä lohkoketjuna tunnettu Tezos tuottaa yhden transaktion aikana 2,5g hiilidioksidia, joka vastaa energiatarpeeltaan noin yhden minuutin TikTok-videoiden katselua tai kolmen minuutin pituista Netflixin käyttöä.

Kestävyyttä voi kuitenkin arvioida myös muista näkökulmista: mikä on esimerkiksi NFT:n merkitys esimerkiksi taloudellista kestävyyttä ajatellen vaikkapa uraansa aloittelevalle taiteilijalle? Tai Metaversumeiden tarjoamat uudenlaiset mahdollisuudet sosiaalisen kestävyiden kannalta esimerkiksi liikuntarajoitteisille?

On hyvä muistaa, että myös uudet teknologiat houkuttelevat monenkirjavaa väkeä yrittämään onneaan, eikä aina niin vilpittömästi. Ensimmäisiä kryptolompakoita avaavat tahot ja toimintamalleista epävarmat henkilöt ovat houkuttelevia helppoja uhreja kokeneille huijareille. Heitä on liikkeellä paljon, muilta kopioituja teoksia mintataan surutta ja tyhjiä tai suuria lupauksia jaellaan estotta. Mikäli siis joku kuulostaa liian hyvältä diililtä ollakseen totta, on se varsin usein juuri sitä. Pidä siis pää kylmänä jo ensimetreillä! Passiivisuus väärinkäytöstapauksissa voi johtaa siihen, että väärinkäytöksestä tuleekin sallittua.

POTENTIALI

POTENTIAALI

Erilaisia pienempiä ja suurempia kokeiluja, jotka liittyvät Web3:een, lohkoketjuihin ja Metaversumeihin kannattaa tehdä nyt, ja erilaisten teknologioiden tarjoamista mahdollisuuksista kannattaa myös luovan alan yrittäjien olla kartalla ylipäättään. Tällä hetkellä tehtävistä kokeiluista vain erittäin pieni osa jatkaa eteenpäin, eikä lopullista versiota yhdestäkään Metaversumista olla vielä nähty.

Tutki ja kokeile: vieraile erilaisissa Metaversumeissa ja niiden tapahtumissa, pelaa pelejä ja tarkkaile muiden toimintaa. Älä tuhlaa rahaa ihan alussa, sillä sisältö on saavutettavissa ilmaiseksikin.

Web3 ja sen käyttö tarjoaa tutkijoille runsaasti mielenkiintoista materiaalia tutkittavaksi. Uusia hankkeita aiheen tiimoilta alkaa tiheään tahtiin, ja tutkimukseen pohjautuvia julkaisuja syntyy jatkuvasti. Pamfletin lopusta löydät muutamia lähteitä, joiden avulla voit syventää osaamistasi.

LINKIT

Lohkoketjut luovilla aloilla -webinaarisarja

<https://bit.ly/lohkoketjuteknologiataluovillaaloilla>

IPR University Center – IPR is the new BLACK – avoin verkkokurssi

<https://ipruc.fi/ipr-is-the-new-black/>

Web3 – pikaopas luovalle tekijälle

<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2023/09/web3-pikaopas-luovalle-tekijalle-2023-humanistinen-amk.pdf>

Luovat Web3 ajassa – unelmia, haasteita ja ansaintamahdollisuuksia -artikkelikokoelma

<https://www.theseus.fi/handle/10024/804590>

Luovat Web3-ajassa -hanke (1.1.2024-kesä 2026)

<https://lume.humak.fi>

Blockchain Forum Finland – yhdistys, joka kokoaa yhteen suomalaiset lohkoketjualan toimijat

<https://www.blockchainforum.fi>

X (ex-Twitter) ja Discord – esim.

#Web3 #metaverse #NFT #NFTdrops #blockchain #crypto